

Oglasi: pripisane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbroju, oglaš. itd. šalju se napućicom ili položnicom pošt. Stedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tho list na vrijeme ne prima, neka, to, javi odgovarajuću u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari». Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka
o: podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne-frankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake } ili K 6—, odn. 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavačelj Stjepo Gjičvić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razsulo desnice.

U času, kada je u drevnom Krakovu dne 7. t. mj. ravnatelj ili rector magnificus "tamošnjeg sveučilišta govorio povodom 500 godišnjice obitanka onog sveučilišta sjajni govor, u kojem je iztaknuo, kako su Česi prije 500 godina poslali Poljakom izvrstnih učitelja, kako bi jahu od davnine pražka i krakovska sveučilišta u prijateljskoj svezi, a djaci i profesori jednog i drugog sveučilišta u bratskoj ljubavi, kako je slavni česki pedagog Komenski u doba svoga progonstva našao u Krakovu utočišta i kako će biti omladini Čeha i Poljaka predaja iz prošlosti o bratstvu u zvezdom voditeljicom u budućnosti, — u času, kad je zastupnik najmladnjeg slavenškog sveučilišta ove monarhije, profesor hrvatskog sveučilišta u Zagrebu dr. Fran Spevec pozdravljao staroslavno krakovsko sveučilište, izičiti kako napunja hrvatske grudii uzvišena slava bratskoga viteškoga poljskoga naroda, i kako je sretno hrvatsko sveučilište, što na toj riedkjoj slavi može da čestita bratskomu sveučilištu Krakovskom, — u tom velimo svečanom času razkinuo je u Beču prvak poljskoga kluba i predsjednik izvršujućega odbora desnice vitez J a w o r s k i bratski vez, kojim bijahu od razsula nesretnog Hohenvartovog kluba slavenski klubovi carevinskoga vieća vezani.

Pod uplivom vlade tražio je vitez J a w o r s k i sredstva i pomoćnike, s kojima bi slomio obstrukciju zastupnika bratskoga českoga naroda. On je stakao savez od Poljaka, Niemaca raznih političkih boja, Rumunja i Talijana, pomoćju kojih je hotio ukrotiti žilave, uztrajne i rodoljubne zastupnike českoga naroda. Njemu je poslo za rukom raztepti bivšu desnicu carevinskoga vieća, posrećilo mu se i sastaviti novu stranku od najljucih inače političkih i narodnih protivnika, nu ipak nije doživio sretnog časa, o kojem je sanjao, da će naime viditi pred svojim nogami slomljenu i osramoćenu opoziciju českoga naroda. Još o podne dne 8. t. mj. stupao je vitez Jaworski na čelu svoje novopečene stranke, takozvane stranke rada, a nakon 12 sati, t. j. o pol noći istoga dana morao je uviditi, da mu bijaše svatrud uzaludan, da je žilavost i uztrajnost zastupnika českoga naroda čvršća i silnija nego li sve umjetue osnove i spletko.

Lažliberalni listovi njemački i talijanski kađe silno vitezju J a w o r s k o m u i njegovim drugovom, što je razpršio desnicu carevinskoga vieća i što je bacio novi kamen smutnje medju i onako razklimane odnošaje austrijskih Slavena, nu tim si nije stekao ljubavi ili priznanja od strane Niemaca, a naškodio je silno slavenskoj uzajemnosti.

Zadaću, koju je vlada ministra Körbera doznačila Poljakom, nisu oni izvršili. Oni su doduše razbili desnicu, nu niti su slomili česku obstrukciju, nit su stvorili redovite parlamentarne odnošaje, niti su zadovoljili glavnom zadaću vlade, da naime osame zastupnike českoga naroda.

Poljski klub na carevinskom vieću obnovio je staru pogriješku tim, što je stvorio novi jaz, koji je već do sada dielio često zastupnike poljskoga naroda od zastupnika ostalih Slavena. Poljaci pokazali su i ovaj put, da su sebičnjaci i da neznaju u sklad dovesti svoje narodne protibke sa interesima ostalih Slavena ove monarhije. Njihov kolovodja vitez J a w o r s k i pokazao je pako na novo, da nećuti slavenski, jer inače nebi bio pružio ruku najljucim protivnikom bratskoga českoga naroda, i u obće žestokim neprijateljem svega slavenstva. Nu on se nije pokazao ni državnikom, jer kad bi takovim bio, on bi bio stalno upotrebio ovu zgodu, da uputi odlučujuće krugove, kako se nezdrave parlamentarne odnošaje u Austriju nedade urediti krparijom ili polutanskimi sredstvi, već da treba tuj zlo u korjenu liečiti, da valja promjeniti sa temelja sustav, pod kojim stenje ogromna većina austrijskih naroda.

Vitez J a w o r s k i može se doduše ponositi, što je uputom vlade a na radost Niemaca i svih slavenskih dušmana razbio desnicu, ali sustava nije spasio niti je koristio pravim interesom većine naroda Austro-Ugarske.

Kastavski občinski izbori uništeni.

Dne 18., 19., 20. i 21. decembra 1899. obavili su se u Kustvu novi občinski izbori. Izbornici III. tjela bili su razdijeljeni u dva dana tako, da je jedan dio njih bio pozvan k izborom dne 18., a drugi dne 19. decembra. Izbornici II. tjela birali su dne 20., a oni I. tjela dne 21. decembra.

Izplali su ovako:

Hrvatska pučka stranka dobila je prvi dan 259 glasova, drugi dan 237 glasova, ukupno dakle u III. tjelu 496 glasova; treći dan, II. izborne tjelo 224 glasu; četvrti dan 19 glasova, preko polovice svih izbornika I. tjela; u sva tri tjela dakle 739 glasova.

Protivnici dobili su prvi dan 89, drugi dan 69, ukupno 158 glasova u III. tjelu;

treći dan u II. izbornom tjelu 4 glasa, četvrti dan u I. izbornom tjelu nijednoga glasa; ukupno u svih trih tjeilih 162 glasa.

U izbornih zapisnicih konstatovana je zakonitost i redovitost izbora, kao i mir u izbornih prostorijah i izvan njih. Te zapisnike potpisao je ne samo občinski glavar kao predsjednik izborne komisije i članovi njezini, nego i c. kr. izborni povjerenik harun Reinlein. A zapisnici dogovarali su istini.

Unatoč tomu bio je proti tim izborom podnešen utok na c. kr. namjestništvo. Prvi ga je potpisao Krstić, a njegovo pismo kažu i mnogi drugi potpisi. Toga Krstića opisivati, značilo bi dangubiti. Dne 14. febrara 1895. izdao mu je svjedočbu tada c. kr. kotarski kapetan Alojzij Fabiani. Što je sve kasnije počinio, toga se mnogo javno znađe, doćim se privatno i mnogo više čuje. Zadnje doba kao da se je bio izgubio, nit se je znalo gdje nit od česa živi, kako se nezna nit danas. Č. kr. sudbena oblast na Voloskom nije mu mogla dostaviti poziva u poslu raznih prijaja proti njemu, nit probićiti odsudu na njegov teret. Bila je prisiljena dati nalog c. kr. oružnikom, da ga ulove gdje mogu, bilo po danu bilo po noći. Noćju od 29. na 30. maja bili su ga ulovili, vozećega se u kočiji, i odveli u zatvor na Volosko. Tu je odsjedio 3 dana radi toga, što je bio negdje o Božiću javno na postaji u Matujah napao gosp. Matka Mandića.

Kad je bio vidio prva dva dana kako je prošao kod izbora, podao se je sa čelicom svojih na Volosko k c. kr. namjestničkomu savjetniku Alojziju Fabiani-u, a kasnije u Trst i Poreč, sve u svrhu, da se prituži proti postupku kod izbora. Medjutim su krivoliberalne talijanske i njemačke njeke novine javljale, kako se je protuhrvatska stranka pod vodstvom Krstića kod izbora junački borila, i samo protuzakonitostim i nasiljem podlegla. Krstić i Krstićevci, poslie rečenih putovanja govorili su postojano, da će izbori biti uništeni.

Pošteno misleći ljudi, koji su znali kako se je kod izbora strogo po zakonu i najvećem redu postupalo, nisu toga vjerovali. C. kr. namjestništvo vuklo je dugo sa riešenjem utoka. Na tri razna puta pisalo je občini svaki put rad što drugoga. I inače dalo je izpitivati kod c. kr. kotarskih oblasti.

Konačno je izreklo svoju odluku. Občinsko glavarstvo, čim je tu odluku dobilo, pobriunulo se je za obdržavanje najprije odborske sjednice, pak sjednice občinskoga zastupstva, te pozvalo k tim sjednicam dosadanje članove odbora i zastupstva.

U sjednici zastupstva dne 11. t. uj. pročitao je g. glavar doslovno odluku c. kr. namjestništva, probiunulo občini putem c. kr. kotarskoga glavarstva na Voloskom. Vriedno je, da se tu odluku na vječnu uspomenu od rieči do rieči objelodani.

Evo je: N. 7404. Volosko, 25. maja 1900.

Občinskomu glavarstvu

Usljed prigovora dr. Ivana Krstića i drugova uništilo je c. kr. Namjestništvo u Trstu odpisom od 22. maja 1900, br. 10140 izbore novoga zastupstva u svih trijuh tjeila, koji su se ovršili 18., 19. i 20./12. 1899 te naložilo, da se imadu izvesti novi izbori uz ponovno vršenje reklamacionalnoga čina.

Ovu rješitbu temelji c. kr. namjestništvo na nasljednje razloge:

Dr. Ivan Krstić i drugovi prigovaraju i tvrde, da je bio nezakonito pozvan Fran Mavrić u izbornu povjerenstvo, jer isti nije imao aktivnog izbornog prava.

Ovaj prigovor smatrati se mora kao temeljit. Po § 20. obće. izb. reda sastajati ima izbornu povjerenstvo iz občinskog glavara ili njegovog namjestnika i 4 člana občine, koji imadu pravo izabrani biti. Pravo izabranim biti ima pak u smislu § 9 obće. izbornog reda samo onaj, koji ima uz druga tamo navedena svojstva i pravo na aktivni izbor.

Pošto pripada u smislu § 1. u sadržaju s § 12. istog zakona aktivno izbornu pravo onim članom občine, kojim je propisano od njihovog nepokretnog imanja, obrta ili prihoda u občini, porezni i godišnji teret u iznosu od barem 1 fl. 2 kr. izuzamsi nameće, sliedi, da se ima razumjeti pod aktivno izbornu pravo § 9 u materijalno izbornu pravo odvisno od poreznog propisa.

U pogledu člana izbornog povjerenstva Fran Mavrića se nemože utvrditi, da je isti imao godine 1899 u gornjem smislu pravo izbora. Iz izvješća glavnog poreznog ureda u Voloskom 31./3. t. g. razvidno je, da je isti usljed ugovora doživotne rente od 20./4. 1899 zadobio posjed svojega oca Mateta, dakle porezna dužnost istoga prikaza se komaj ovu godinu u poreznim gruntovnim glavnim knjigama.

Protizakonito bio je dakle pozvan Fran Mavrić u izbornu komisiju i ovaj protizakonit postupak ne može se opradati time, da je isti bio unesen usljed reklamacije u izbornu listinu, te tako zadobio formalno pravo izbornika, niti time, da je on mjeseca julja prošle godine u istinu perez platio.

Kao temeljit smatrati se ima i prigovor, da su se vratla izbornog lokala u veće prvog izbornog dana u III. izbornom tjelu zatvorila, jer u oglasu za izbore od 8./12. 1899 nije bilo predviđeno, u kojem satu se će izbori zaključiti.

Ove pogreške u izbornom činu opravdaju već same po sebi uništenje izbora u svih trijuh tjeilih, te čine suvišna razpravljanje ostalih prigovora proti izboru podnesenih.

Proti ovom (!) odlukom (!) nije dozvoljen drugi utoka (!).

O tomu obavješćuje se to občinsko glavarstvo i podjedno dr. Ivan Krstić i drugovi.

Čiehi izborni operat vraća se pozivom, da odredi neodvlačno potrebno za provedbu novih izbora.

C. kr. namjestnički savjetnik: Fabiani v. r.

Komentar tomu sliedići će u budućem broju.

Stupovi neprirodnog talijanstva:

a) Skola, b) Občina:

Neka koji stupi samo na prag ovog glasovitog gjezda, i ne hoće moru mu pasti u oči zapašenost tamošnje školske djece; ona su bez ikakvog odgoja, bez ikakve pristojnosti, bez ikakvog štida, prema svakomu i na svakom mjestu. Alčemu se čuditi, po odgoju poznaju se djeca. Koja je glavna svrha tamošnje škole? Zar oplemenjenje srca, napredak? Jk valaj! Usadjivanje u njezna i nevinna srca nedostižnih ideala: „noi siamo Italiani“, reći će dečko, koji još ne zna koliko čini 5+5, a odrasliji pak? To su pravi zanešenjaci; čitat i pisat pravilno ne znaju, ali derati se po ulicama, to im je svagdanji posao, osobito u svetkovine. Osobito hoće da se proslave, i u tom se natječu sa urlikanjem: „Taliani sono nati, Taliani creperemo, mandemoli in Croazia a pascolori porchi“. Ponavljamo, nije se čemu čuditi jer „exempla trahunt“. Stupi li se pak u školu, mora li se srce razluti. Tu se skače, urlače, da ulice odzvanjuju, a kakav tu mora biti napredak — lahko se može prosuditi. Djeca su tako razuzdana, objestna, da treba pol ure prije vikati, hoće li se započeli predavanje, a uvijek nit to ne koristi, osobito pod satom vjeronauka, već koliko nam bijaše rečeno, mora se ih tjerati iz iste škole. Lahko se može vidjeti koji krasnini saptavci se tamo obiluje; valjda ne inaju nekiji važnijeg posla no djecu huckati. Onu školu pohadja i mnogo djece iz vanjšćine, koja često neznaju nego hrvatski, to u treba vremena i vremena dok jedva dečko razumi učitelja, nu to za Istru nije ništa neobično. Toj djeci strogo je zabranjeno pozdravljati u svom jeziku, pa makar i sa „hvaljen Isus!“ akoprem drugu je i ne znaju; a pozdravi li koji, jao si ga njemu. Pozdravljati moraju sa: „servo uo“ a povrh toga su im i naznačene osobe, kao np. načelnika, tajnika, itd., ali okolišne svećenike Bože sačuvaj! osobito mjestnog svećenika; to bi bio veliki grieh. Pohadjanje crkve je pak sasna zanemareno, akoprem to izrično školski zakon propisuje, da mora učitelj sa djecom u crkvu, te ju nadzirati, ali da smrdi nekotjim crkva kao crnom tamjan, jer ona nije već mjestom raznarodjenja. Nu i ono malo djece, što dolazi, to su ovice bez pastira, bolje bi bilo, da i ne dodju, jer sa svojim neprirodnim ponašanjem druge u pobožnosti uznemiruju. Pravo imaju zato oci tamošnje djece, a da i ne spominjemo vanjšćinu, tužiti se i želiti, da bi se već jednom u školi strogo po zakonu postupalo i da se izbjegava u i izvan škole širenju narodne mržnje, med tamošnjimi inače dobrimi ljudi.

Drugi i glavni stup neprirodnog tamošnjeg talijanstva jest sama občina, il bolje koji občinski činovnik. E borme ima se i zašto boriti, jer izgubi li svagdanji hljebičić, poć je truhom za kruhom, jer kopati ne može, a prositi ga sram. Nekoji napinju sve sile: compare qua, compare la, plaću oni i njihovi kad su u pogibelji, a i priete onim, koji bi pokušali promjeniti sadašnje stanje, oni na svaki način hoće: „sicut erat in principio nunc est...“ jer občina je dobro uporište, čvrsta i stalna je občinska blagajna. Občina je vrlo bogata, to jest morala bi biti, jer posjeduje mnogo livada i suna, tako, da bi ona morala cvasti i ne imat nit novećih nameta, a kamo li bit do grla zadužena. Občinski troškovi iznašaju poprično godišnjih 550 for., ne ubrojiv siromake za koje nek se i potroši 200 for., dakle ukupno 1050 for. godišnjih. Pogledajmo sad nu dohodak zemljišta, to jest livade i suna, Osredca, Bilievica, Finida, Genje, Frasko, Osek, Kapelania, Lineavale, daju go-

dišnji dohodak najmanje 1084 for. K tomu imade glavnica, i državnih obveznica. Kako dakle ta občina ne cvate, kako može biti nameta 130%? Kako može bit zadužena do 30.000 for.? Ako se za groblja potrošilo do 20.000 for., stoji i dug, a gdje je uloženi novac, koji se dobio od kamenoloma u iznosu od 25.000 for.? Reći ćemo gospodi, ljubite i pošaljite narod, štedite novac, teških zuljeva hrvatskog težaka. Pitamo Vas, zašto se tolike krune daje pojedinim sitomahom, koji zdrave žene tjeraju u postelju, i koji zdravi mogli bi je hraniti? Ili treba di-mostranata? Kako se na slepo može na posudu davati občinski novac? Znate što se dogodilo pod načelnikom Fedelom, kad se htjelo oduzeti nadnice biranim biracem? Kako se je moglo i sad pred-malo vremena posuditi gospodinu tajniku 100 t., uz izplatu 5 mjesecnih forinta? A koju vam je dao garanciju? Zar ne znate, da se pred malo vremena učinila osobna zapljena. Čuvajte gospodo povjerenu Vam čast, štedite novac tužnih težaka, jer znate, da je narod progledao, znajte da mora svaki, koji prednjači, narodu položiti račun o svojem djelovanju.

(Slijedi).

Izvješće

o glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru, održavanoj dne 31. maja t. g. u Opatiji.

(Nastavak).

Tekom ove godine ustrojilo se pak do današnjega dana šest podružnica od kojih 3 u Dalmaciji a 3 u Istri.

Evo dakle i braća Dalmatinci uvidili su potrehu, da priskoče na pomoć istarskim Hrvatim i Slovencem u zdvojnoj borbi, koju njim je voditi proti zajedničkim dušmanom.

Ovdje mi je priznati, da poznatog rodoljuba g. Petra plem. Akacića ide velika zasluga, što su se u zadnje vrijeme ustrojile i još se ustrajaju u liepom broju u Dalmaciji podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. U ime ravnateljstva ovog društva zahvaljujem najtoplije gosp. Akaciću, koji se toliko zauzimlje za ovaj patriotični posao i miloj braći u Dalmaciji, što nam pružaju njihovu pomoćnicu ruku u našoj velikoj potrebi. — Neka njim Bog strokuro naplati!

Hrvatska akademička omladina u Beču, potaknuta željom, da doprinese i ona k poboljšanju zalostnog stanja hrvatskog i slovenskog pučanstva u Istri, zaključila je ustrojiti ondje između sebe i u Beču nastanjenih Hrvata i Slovenaca podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

U tu svrhu podnjela se je već u mjesecu lipnju 1898. c. kr. namjestnistvu Dolnje Austrije prijava za ustrojenje navedene podružnice na temelju obstojećih pravila, ali do sada radi nekotjih formalnostih, nije pošlo za rukom dostignuti od navedenog namjestništva, da priznade kao pravilno obstojeću ovu podružnicu. Svakako kao predsjednik družbe sv. Cirila i Metoda za Istru zahvaljujem u ime ravnateljstva akademičkoj mladeži u Beču na njezinom nastojanju, da se ustroji u Beču podružnica naše družbe sa željom, da bi akademičari i drugih sveučilišta slijedili ovaj plemeniti primjer.

Buduć da koncem upravne godine 1898. bilo je u svemu 34 podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, te ih se je u proštoj upravnoj godini ustrojilo 7, a u ovoj godini do sada 6, to ima dan danas u sve 47 što mužkih što ženskih što mješovitih podružnica navedenog društva.

Zaključujući red mi je očitovalo, da moramo s velikim zadovoljstvom i zahvalnošću priznati, da se je ekonomično stanje naše družbe u minuloj upravnoj godini mnogo poboljšalo prema onomu prijušnjih godina; i da se je u proštoj upravnoj godini razanjerano nješto povećao broj novih podružnica i utemeljiteljih članova. Ali

častna gospodo, mi se nesmiemo s tim zadovoljiti, niti smijemo popustiti od našeg dosadašnjeg nastojanja, već moramo sve to više napredovati na započetoj stazi.

U govoru držanom u zadnjoj glavnoj skupštini predložio sam prisutnoj gospodi, kako nam istarskim Hrvatim i Slovencem prieti najveća pogibelj za našu narodnost koli od sjevera, toli od zapada, a barem za sada, više od ove nego li od one druge strane. — Razložio sam, kako društvo Dante Alighieri, ustrojeno u Milanu, uz koje društvo, da pristaju ne samo sve stranke u Italiji bez razlike političkog načela, nego ga otvoreno podupire talijanska vlada, pače da mu najvrši krugovi izkazuju svoju privrženost, — razložio sam, kažen, kako to društvo posredstvom društva Lega nazionale razširenog u cijelom Primorju i Dalmaciji radi na zator našeg narodnog bita.

Ta pogibelj međutim nije se ni najmanje umanjila, pače ona raste od dana do dana na izvanredni način.

Iz tajnikova izvješća pročitanu u glavnoj skupštini navedenog društva razabire se, kako ono društvo neumorno radi za odnarodjenje naše djece u Primorju. Polag navedenog izvješća, ravnateljstvo Lega dalo je i fanjske upravne godine izdašnu podporu zaklađi za ustrojenje talijanskoga sveučilišta u Trstu. Isto ravnateljstvo podupire djake talijanske realne gimnazije u Pazinu, i daje podpore sveučilišnim djakom, koji se pripravljaju za profesuru u talijanskom jeziku. Učiteljskim kandidatima daje godimice 7000 f. podpore. — Ono uzdržava u Primorju sedam talijanskih pučkih učiona. Ona uzdržava nadalje u istom Primorju šest dječjih vrta ili zabavista. Osim toga ona dieli medju školku mladež knjige, svakojaka učila, odela, hranu i t. d.

Proti ovoliko agitaciji za odnarodjenje naše djece može se odoljeti samo onda, kad Hrvati u obrani pravedne svoje stvari protiv talijanskih nastajaja, budu jednakim marom podupirali našu družbu sv. Cirila i Metoda, kao što talijanaši podupiru zlošretnu Legu.

Talijanstvo počelo je žalibože uzimati mah i u Dalmaciji, jer koliko nam je poznato, Lega nazionale ustrojila je i uzdržuje u onoj pokrajini tri pučke učione, i to u najvažnijim mjestima, naime u Spljetu, Sibeniku i u Arbanasima kod Zadra.

Gorispomenuto društvo Dante Alighieri imalo je dne 24. listopada prošle godine u Messini svoju desetu glavnu skupštinu. Na tu je skupštinu pohrillio pučanstvo iz svih strana Italije. — Predsjednik govorio je obširno o djelovanju i ciljevih toga društva. On je priobćio skupštini, da će ministarstvo postaviti svake godine stalnu svotu kao podporu tomu društvu.

I sama vlada dala se je zastupati na skupštini po svojem odaslaniku.

I kao da radnja ovoga društva nije bila dostatna, ustrojilo se je početkom ove godine u Milanu novo političko društvo pod imenom „Camillo Cavour“, koje stoji u uzkom savezu sa gorispomenutim društvom Dante Alighieri. Razlika između ova dva društva je ta, da društvo Dante Alighieri polag svojih pravila imalo bi raditi samo na literaturnom i kulturnom polju, dočim kako je svakom poznato, ono pod tim plaštom izključivo radi za dostignuće narodnih i političkih ciljeva. Svrha novoga društva je nasuprot čisto politički rad.

Samo ime, koje si je dalo ono društvo, pak prvi korak, kojega je ono učinilo ne tom se je konstituiralo. Inaue odpravak poslanice na zastupstvo grada Trsta, dostaviti su znakovi po kojih možemo suditi, kakova će biti njegova prava zadaća.

Iz svih ovih priprema mora se zaključiti, da naši susjedi od zapada nastoje najvećom marljivošću i uztrajnošću oleti nam najveće blago, našu narodnost.

Od naše strane, hemojmo, zarjavati, nego napeti sve naše sile, da sačuavamo tu našu svetlinju, i da odbijemo taj divljaki napadač. Borba je strašna, ali ipak pobjeda mora biti naša, posto je od naše strane pravo i pravica. — Ali za dostignuti taj cilj, treba da svi složni radimo, brez razlike političkog načela, jer je ista pogibelj, koji nam prieti. — Obzirom na tu nastajuću pogibelj usudjujem se ponovno obratiti na visoku zemaljsku vladu i na častne saborske zastupnike u Zagrebu u vrućom molbom, da bi nam do zgrade priskočili u pomoć.

Trebalo bi nadalje, da se upišu kao članovi utemelji naše družbe svi imućniji Hrvati i Slovenci, kojima na sreću leži napredak našega naroda. U imeniku svih članova nebi imalo izostati ime nijednoga Hrvata.

U svakom gradu, u svakom selu, u kojem stanuju izključivo ili većinom Hrvati dotično Slovenci, imalo bi se ustrojiti prema broju pučanstva, jedna ili više podružnica, ako se nije već do sada ustrojila. Članovom ovih podružnica pako koje su se ustrojile, ali ne ovršuju svoje dužnosti — preporučujemo najtoplije, da se okane jednom toga nebajstva, da se nebi kazalo, da su neprijatelji svojega roda; jer da si nedaju nikakove skrbi za njegovo blagostanje i njegov napredak.

(Konac slijedi).

DOPISI.

Iz Kastva, 12. juna. — Jučer dne

11. juna održavalo je naše občinsko zastupstvo svoju redovitu sjednicu. Medju priobćenji pobudjuje neopisivo zgraženje ono, da je c. kr. namjestništvo uništilo izbore obavljene dne 18., 19., 20. i 21. decembra 1898. Svak koj je vidio, kako su se obavljali ti izbori znade, da su se li izbori obavili u redu i miru, i kako je g. glavar, ujedno sa reklamacionim odborom prije, i sa izbornom komisijom na dane izbora, postupao savjestno po ustanovah zakona, tako da nisu mogli prigovoriti upravo ništa predstavnici c. kr. kotarske političke oblasti nit javne sigurnosti, pače da su cilji postupak izrično pohvalili. Nego nećemo da o tom ovdje duljimo. Govorimo obširnije na drugom mjestu. Ovdje nek budu spomenuta druga bar njeka priobćenja, i predmeti koji su se razpravljali.

Sjednici je predsjedao naš prevriedni, gospodin glavar Kazimir Jelusić, i vodio razprave onako mirno, savjestno, nepristrano, po zakonu, kako to on zna. Prisutna bila je velika većina savjetnika i zastupnika, medju ovimi i zastupnik naroda prof. Vjekoslav Spinčić, koji se je, pripeljav se brzovlakom iz Beča, od matuljske postaje ravno u sjednicu odvezao. Medju svimi vladala je iskrena jednodušnost. Dvojica zastupnika, koji su se zadnje doba združili s Krstičem, najme Ludvig Sussan i Tuhtan Grzina, niti su se izpričali, niti su došli, i nitko nije za njimi plhako, a teško da jih je tko niti pomilovao, jer su već prošli 24 godine.

Na prvom mjestu sjetio se je g. glavar toplimi riečmi pokojnoga zastupnika Frana Osojnaka, na što je zastupstvo ustalo na noge i uzkljknulo mu: slava! Mjesto pokojnoga pozvao je g. glavar u sjednicu Josipa Pavlinića iz Jurčičeve, koj je po zakonu imao na to pravo. Na mjesto člana financijalnoga odbora mjesto pokojnoga Osojnaka stupio je zastupnik Vjekoslav Sinić. Mjesto istoga pokojnika, kao župana Pereničeve, bio je imenovan čestiti Andrija Slavie.

Gospodin načelnik priobćio je nadalje, da je u subotu dne 2. juna dočekao u Klanju, ujedno sa tamošnjim savjetnikom Lukom Medvedičem i županom Prešičkem, njegovu visost prejasnoga nadvojvodu Leopolda Salvatora, odanostno ga pozdravio i s njim hrvatskim jezikom razgovarao. Priobćio je na dalje, da je c.

Kr. kot glavarstvo po nalogu Njegovoga Veličanstva cesara i kralja izreklo zastupstvu previšnjim zahvalu za čestitke podnesene mu prigodom Njegovoga rođendana, te da je isto Njegovu Veličanstvo dozvolilo, da zaklada jedne stipendije občinske za gimnazijske djeke imenuju previšnjim imenom njezinoga Veličanstva cesarice i kraljice Elizabete. To priobćenje uzelo je zastupstvo do ugodna znanja.

Osobitu zanimivost pobudilo je priobćenje g. predsjednika, da je občinski zastupnik spomenuti Tohtan Gržina negdje decembra 1899. prije izbora bio poslao nekakvu molbu na zemaljski odbor ili juntu. Molbenica napisana je talijanski, u njoj moli, da se na njegove ruke pošalje 500 forinti za popravak nekakve ceste. Mnogi sa se pitali, odkud Gržina na jedan put talijanski pisati znađe, kad da inače nit piše nit govori nego hrvatski. I na njegove ruke neka junta pošalje 500 for. Eto, na što je junta naučila njeke ljude. Koliko se znađe, Gržinu nije uslišala, nego je njegovu molbenicu poslala na občinsko glavarstvo, a ovo je odgovorilo kako je išlo, i občinsko zastupstvo primilo to na znanje.

Gospodin glavar dao je obširno izvješće o javnih gradnjah, osobito popravku cesta, koje se je poduzelo sa podporom, što ju je dala c. kr. vlada u tu svrhu. Načrt za sve te radnje odobrio je upravitelj c. kr. kotarskoga glavarstva. Radnje se izvršuju na mnogih stranah proširane občine, i više bi se, da je občina primila syu njoj odlučenu svotu. Občinsko glavarstvo učinilo je predlog i za daljnju državnu podporu, da se mogu provesti i druge potrebite radnje u občini, i da si obćinari mogu pri tom stogod zaslužiti. Novi zastupnik Josip Pavlinić predložio je njeke popravke cesta i u Jurčićevoj, zagovarali su to zastupnici Vjekoslav Spincić i Vjekoslav Ferlan, i zastupstvo njim pritvrdilo, radujući se, da su jednom čuli i glas zastupnika iz te županije.

Odlučilo se je, da se u pismih stipendijskih zaklada cesara i kralja Josipa I. i cesarice i kraljice Elizabete, kao i u pisnu ubožke zaklade provede one promjene, koje predlaže c. kr. namjesništvo.

Odlučuje se, da se poduzme sve potrebite korake za gradnju kapelanske kuće na Brgudu, i da se u praznicah popravi tamošnja školska zgrada.

Odlučilo se je nadalje, da se poduzmu shodna kolji za gradnju mostova toli za gradnju škole u Rečini; da se požuri rješenoj kapelanske kongruje u sv. Križu.

Primilo se je na znanje izvještaj o parnicah občine proti Josipu Marotti iz Spincëve i Franu Kinkeli Tonjariću iz Zvončete, radi njihovih dugova občini.

Učinilo se je više odluka glede gradnja kao i glede podpora siromakom.

Zastupstvo bilo je blizu 6 ura u sjednici, i cijelo to, doba: razpravilo u najvećem redu i miru, i dostojanstveno, muževno, te se pak sastalo kod skupnoga objeda, kao obično, i o koje čem razgovorilo.

Franina i Juriba.

Fr. Čul sam, da te k letu kurit va mošeničkoj Drage afrikanske skropilnice. Jur. Ča su morda bolje at ceneje od domćeh?

Fr. Nisu ne, lego, da domaće nekemu po hrvatsku smrdje.

Jur. Dragi ti, do k letu, če, mu to pasat.

Fr. I ja, se nadam, da čemo trebeba do drugoga, grozja imet drugi poglavari i drugu pamet.

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Nenadano zaključenje zasjedanja carevinskoga vijeća, presenetilo je više vladine prijatelje Poljake, i Niemce liberalce, nego li zastupnike českoga naroda i njihove saveznike.

U pelak prije podne obdržavana je sjednica slavensko-narodno kršćanske sveze, konservativnog českog veleposjeda i središnje stranke. Na toj sjednici bijaše među ostalim zaključeno, da će osnovati vlastiti savez, koga program ima odgovarati načelom desnice i koji će imati, da zauzme srednji položaj. Osim toga bijaše zaključeno, da se sa Mladošeci ostanje i nadalje u prijateljstvu. Savez taj imao je 57 članova. Predsjedništvo saveza povjerenje bijaše zastupniku grofu Palffy-u. O konstituiranju toga saveza bijaše obaviješten ministar predsjednik. O toj konferenciji bijaše priobćena posebna izjava, koju čemo donieti u budućem broju.

Jedan od prvaka mladočeske stranke izjavio je nekome dopisniku, da su česki zastupnici u posljednoj sjednici carevinskoga vijeća dobili zadovoljštinu, pošto su dokazali, da se ništa nemože proti českoj obstrukciji, kao što se nije moglo proti njemačkoj obstrukciji za vrijeme ministra Barden-a.

Zastupnici českoga naroda, da su privrni sudjelovati kod novih pokušaja za sporazumak sa Niemci, ako budu na to pozvani.

Jedni kažu, da će vlada odmah kušati sa novom konferencijom o sporazumu, drugi vele, da će pomoću 14. rješiti važnije državne potrebe, a treći sude, da će raspustiti carevinsko vijeće i raspisati izbore mj. septembra t. g.

Rusija. Petrogradski listovi pišu, da će se ljetos u Rusiji obdržavati izvanredno velike vojne vježbe. Kod tih vježbah, koje će započeti agusta mjeseca, sudjelovati će 85 po sto ciele ruske vojske. Ruski diplomatički krugovi misle, da događaji u Kini neće dati vlastim povoda, da posreduju u obsežnijoj mjeri na zaštitu zajedničkih interesa.

Rat u južnoj Africi. Vrhovni zapovjednik engleskih četa lord Roberts nalazi se u glavnom gradu Transvala — u Pretoriji već od 5. t. mj. Odatle upravlja on svojom vojskom, koja nastoji, da razprsi zadnje ostanke burških četa. Iz Vasingtona brzojavljaju, da je savjetovala vlada združenih američkih država predsjedniku Transvala, Krügeru da kuša ponovno sklopiti mir sa Englezi.

Pokrajinske:

Odlazak nadvojvodkinje Marije Terezije iz Velog Sela. Od tamo brzojavljaju dne 11. t. mj., da je nadvojvodkinja Marija Terezija ostavila s obitelji grad i pošla je preko Rieke u Beč. Pučanstvo je privedilo visokoj gospodji prigodom razstanka oduševljene ovacije.

Humljani plešu! Dogodi se kadšto, da zapleše u gradovih sita i objestna gospodski mladež i u nemesopustno doba, nu da bi plesali ozbiljni i triezni seljaci u ljetno doba, to se može dogoditi samo u zavedenom Humu. Tršćanski židovčić izvješćuje naime nekim zadovoljstvom, kako su na duhovski ponedjeljak čestili Humljani tako živo plesali na korist „Legu“, da se je sve treslo u takozvanoj palači (Palazzo), u tom tobožnjem spomeniku nekadašnje nijfetačke slave. Bun!

Sirote Humljani! Dočim se njihova braća sirom Istre muče u znoja svoga lica, da pripreve živeža za buduću zimu

za, sebe i svoje obitelji, oni nemisle na drugo, nego kako bi ubili vrijeme plesom za zlosretnu „Legu“. Pak da nisu pomilovanja vrijedni?!

Najodlučniji Talijan Istre pohraćen: Tu grozomornu viest čitamo u „malenom“ glasilu tršćanskih židova. To strašno i potresno djelo odnarodjenja počinila je neka školska oblast Istre na osobi najodlučnijega Talijana Istre, na osobi predsjednika talijanskoga političkoga društva za Istru, na osobi našega žestokoga narodnoga protivnika, g. zastupnika na istarskom saboru i odvjetnika u Kopru g. dra. Feliksa Bennati-a. Rečena neoprezna školska oblast priobćila je naime u hrvatskom jeziku podredjenim pučkim školam imena članova c. k. zemaljskoga školskoga vijeća, medju kojimi se nalazi i dr. Srećko Bennati.

Taj nesretni Srećko zadao je tršćanskomu židovčiću toliko brige i jada, da nije mogao od manje, a da od boli nekrične tako glasno — da se ga je bez dvojbe čak u staru Judeju čulo. Siromašni Srećko!

Zar se u Roču bližaju občinski izbori? Na tu misao došli smo čitajući u talijanskih novinah viest, da su u Roč stigli prisjednik i mjernik zemaljskoga odbora u Poreču. U Roč dovezao se naime dne 9. t. mj. prisjednik zemaljskoga odbora g. Cleva i neki novi mjernik istoga odbora, te su tuj vječali sa poznatim Spasiteljem onoga kotara i sa talijanskim občinskim zastupnicima o tom, kako i kada da se započne graditi cestu između Roča i Huma.

Znajući, da gospoda iz Poreča grade ceste u naših krajevih jedino kad se bližaju kakovi izbori — držimo, da je opravdano gornje pitanje: zar se u Roču bližaju občinski izbori? Po starom običaju proći se izbori, a Ročani i Humljani čekati će novu cestu opet do budućih izbora.

Lega u selu Kmeti. Više je već godina, da je u selu Kmeti (moderno Metti) občina Umag ustanovljena podružnica „Legu“. Svake godine od kad postoji, običavaše se držati ples na korist „Legu“, i to obično mjeseca maja. Prve godine čim se je „Legu“ ustrojila, bijahu pripravne za tu „svčanost“ baš sjajne. Te su tom prigodom talijanska gospoda, koja bi iz Bujah, Umaga i Pirana itd. onamo došla, znala darovati na korist „Legu“ i po 10 kruna za cviet t. zv. „margarita“. I ove godine slavilo se dne 27. v. „Legino“ slavije u selu Kmeti. — Gospodskih gostova nebijase prisutnih, opametili se. Selo Kmeti neće im „Legu“ pomoći. Čim se je podružnica „Legu“ imala u Kmetih ustanoviti, nehtjedose domaći niti gospodski soćali u društvo se upisati, nu gospoda i plaćenici prevariše narod govoreći, da će oni godišnji prinosi biti za siromašnu crkvicu sv. Marije. Vuk u ovoj koži prevario ih. Upisalo se sve, mlado i staro u „Legu“, misleći, da će tim podpirati crkvicu, davaše novac u „Legine“, svrhe.

Niti ova mudroljia neostane tajnom. Svi razboritiji ljudi otvorise oči i prosvjedovaše ogorčeni proti takvom bezdušnom i podlom varanju. Samo prosvietljeni Kmeti, „aristokrati“ umažkog polja, oni stoje još i sad kao agenti i širitelji kulture uz „Legu“ stieg. Oni su nješto više od ostalih susjeda soćala, oni su samostalni kmeti, gruda, koja ih hrani njihova je, te se zato i ponose sa svojim prekršćenim imenom „Metti“. Većinom neznaju ni pisati ni čitati, ali to ništa ne smeta da nebi nadobudna „metanska“ mladež smjela pjevati pogrдне pjesme kao sto je: Nella patria dei Kmeti.

„Metti, metti...“ Zaista trebalo bi mnogo mesti, da se posadi na pomelno tlo opeta valjane „kmeti“, koji bi znali svojom glavom misliti, vlastitu krv i jezik častiti, mladež kršćanski si uzgajali, blagodne crkvene kao kršćani stovati, a ne

vjeru si svetu bogohuljnim klevećama gaziti, tudjih i pogubnih običaja se držati, pak bi bili opeta stari Kmeti, koji se nebi sramili ni svoje vjere ni majčinog mlika. Tebi pak „Legu“ i „lažikultura“, koja nam truje i zavadjaš narod, daleko od nas kuća!

Iz Dubašnice pišu nam: U nedjelju dne 3. t. mj. ostavi nas vrlo naš učitelj g. P. Matanić. Davno se već govorilo, da će otići, ali ne vjerovamo dok nam ga parobrod ne odvede. Za njim žale svi Dubašljani, staro i mlado; prvi kao, za najboljim bratom, a drugi kao za rođeniim otcem. Kroz vrijeme svog boravka u Dubašnici, sviesno vršeci svoje dužnosti, nije se kako no kažu nit mravcu zamjerio. Svud je i svakoga sa prijaznošću susretao, svakoga na dobro upućivao, jer je svakome dobro želio, pa si je zato vječita harnost i neumrlu uspomenu medju Dubašljanima ostavio.

Mjesto učitelja na gimnaziji u Kopru. Na državnoj gimnaziji u Kopru (talijanski naukovni jezik), bili će početkom školske godine 1900/1. izpraznjeno mjesto pravoga učitelja klasične filologije (latinski i grčki). Molbe valja predložiti c. k. zemaljskomu školskomu vijeću za Istru do 7. julija 1900.

Iz drugih krajeva:

Smrt dr. Bulata. Sve hrvatske novine posvećuju pokojniku odule članke, opisujuć njegov javni rad i njegove zasuge za hrvatstvo Dalmacije u obće, napose za ono grada Splita. Tjelo pokojnika stiglo je iz Beča u sriedu na Rieku, odakle ga prevezoše parobrodom „Zagreb“ u Split. Pogreb biti će danas na troškove grada Splita, komu je bio načelnikom i koga je priveo u kolo ostalih hrvatskih gradova Dalmacije. Pogreb biti će stalno sjajan u svakom obziru.

† **Jakov Leben.** Nedavno preminuo je u tršćanskoj bolnici nakon poduljeg bolovanja umirovljeni svećenik tršćansko-koparske biskupije, veleč g. Jakov Leben. Pokojnik rođen bijaše u Kranjskoj god. 1832. a redjen za svećenika god. 1857. Službovao je na raznih mjestih one biskupije. Bio je dobra i plemenita srca. Umro je siromah. Počivao u miru!

Svečanstvu i vjeroučiteljima na sree. Prigodom izpita običaj je, da se boljoj i naprednijoj djeci podiele nagradne knjizice. Ove knjizice gdje gdje nabavija ili občina ili škola. Kako je najzgodnija nagrada djetetu osobito I. i II. raz. molitvenik, jer ga prvi put diete kao svoj vlastiti nosi u crkvu, za to gotovo svaka občina ili škola nabavi i nekoliko molitvenika za nagrade. Nu medju timi molitvenici znađe biti više puta i neodobrenih. Sto ih razni izdavači i tiskari i domaći i strani izdavaju i tiskaju. Budući da je stroga zabrana crkve, da se takove knjizice neodobrene od crkvene oblasti razpacačaju, dužnost je gospode župnika, kateheta i kapelana, da upozore škole i občinu, da samo odobrene molitvenike nabave za nagradu djeci.

Isto tako bilo bi zgodno, da gospoda župnici pripaze, te prigodom podjeljivanja sv. potvrde, ili prije upozore župljane, pa i kad idu na prostjenja, da ne kupuju neodobrene molitvenike od kramara, koji se takovom prilikom onlje nalaze. Ričiči sto ih običaju izdavaljelji i tiskari metnuti na svoj strani: „da je taj molitvenik iz raznih crkvom odobrenih sastavljen“, ili, da je izdavaljelji one knjizice bilo kada odlikovan od Njegove svetosti Lava XIII. — to još nije i ne znači, da je i ova knjizica crkvom odobrena. Veliku bi pak nstugu učinili vjernicima gg. župnici i kapelani, kad bi im sami naručili preporučene knjizice: „Zbora duh. mladeži zagrebacke“ ili Dobričin, „Očće budi volja tvoja“.

Prvi hrvatski katolički sastanak u Zagrebu. U zadnjem „Kat. Listu“ čitamo, da se je ustrojio s nadpustriškina odobrenjem centralni odbor, koji prircdjuje

na 3. i sljedećih dana mjeseca septembra t. g. u Zagrebu prvi hrvatski katolički sastanak, u kojem će se presretati i o svim važnim pitanjima hrvatskoga naroda, koja stoje danas u svuvislosti s vjerom njegovom. Odboru je predsjednik naslovni biskup i prior vranski, presvj. g. Pavao Gugler, a podpredsjednici su mu naslovni biskup i kanonik, presvj. g. dr. Ivan Krapac i narodni zastupnik g. dr. Šandor pl. Bresztyenszky. Članovi odbora jesu gg.: kanonik dr. Gustav Baron, sveuč. prof. dr. Ante Bauer, prelati superior milosrdnica, dr. Andrija Jagatić urednik „Kat. Lista“, Stjepan Korenić (ujedno i tajnik odbora), prof. Stjepan Kućak, erar. odvjetnik dr. Kresimir Kvaternik, kanonik Crjetko Rubčić, odvjetnik dr. Ivan Ružić, sveuč. prof. dr. Fran Vrbanić. U svom proglasu pozivlje odbor katolice Hrvate na što veće sudjelovanje u kongresu.

Za ravnanje hodočastnikom u Rim.
Poziv za hrvatsko hodočašće u Rim našao je krasnog odziva, te se do sada prijavilo do 400 hodočastaika. Tim je postignut broj, koji traži talijanska željeznica za jedan popust, koji je odbor zatražio. Budući pak da još dolaze odboru upiti, mogu li se još prijaviti, koji bi se želili pridružiti hodočašću, to se ovime javlja, da se eventualne prijave s uplatom primaju do 20. Odbor zeli — ne bude li zapreka o. m. — da vlak krene u Zagreba 26. o. m. — da vlak krene u Rim, koji dolaze oko 8 sati u jutro. Hodočastnici, koji dolaze iz Rieke, mogu se priključiti hodočašću našem u sv. Petru. Uz koje uvjete, dojaviti će im se. Na povratku iz Rima mogu se u Italiji služiti hodočastnici I. i II. razreda brzimi vlakovi, a oni III. razreda omnibusi, koji brzinom naliče našim osobnim vlakovima.

Slavlje hrvatske omladine na osvitku novoga stoljeća. Još je prošle godine sv. Otac papa Lav XIII. posvetio cijeli svijet presv. Srcu Isusovu. Ta se je posveta imala obaviti širom svijeta u svaku biskupiji 24. junija god. 1899, ali kako je mnogim ta viest kasno stigla, prepuštite to za ovu godinu, toliko radje, što se ovom godinom zaključuje stari vijek, a ponavlja se novi. U Hrvata nikla je liepa misao, da svoja omladinu napose posvete presv. Srcu Isusovu, da tako obuzana svetim štitom stupi u novi vijek, gdje ju čeka velika borba i težka kušnja života. Neprijateljji vjere i roda, uprli su sve sile upravo sada, hitajući, da bude njihov budući vijek, ali neće, dok se naša mladež kupi oko barjaka Krestova, dok je njena težnja, njezin ideal presv. Srce Isusovo. Tješji nas nada, kad čujemo, kako se diljem naroda oziva sila grla zanosne mladeži. Novi primjer, kako hrvatski narod od djevova baštini ljubav za svetu vjeru Krestovu. Odgojitelji se svojski zauzimlju za liepi poduhvat, a djeca oduševljena nestrpljivo očekuju svečani dan 24. junija, kad će svečano pasti pred milog Isusa i svim mladenačkim srcem posvetiti se Njegovu presv. Srcu. Pričestiti će se taj dan djeca, koja su k pričesti pristupila, druga će duhovnim načinom obaviti sv. pričest a i za toga će slediti posvetna molitva. Ostali će dio dana, što je moguće svečanije obaviti, da duboko ostane u mladim srcima utisnut dan posvete. Ivanje je, pa mogu i kriesovii poljepšati slavlje. Osim ovoga upisali će se svi u posebne arke, koji će se složiti u liepi album i milodari, iz kojih će se sakovati zlatno srce, pa će sve to poslano biti sv. Ocu papi, namjestniku Krestovu, da se tako vidljivim načinom pokazuje ljubav Krestu. Neka se nitko ne plaši milodara, jer je za siromašnu djecu i 1 flir dosta, da budu dionici ovog krasnog dara ljubavi. Imućnija je mladež već tomu doskočila.

Uz plemeniti zar, koji se razbuktio u srcu Hrvatske, počela se okupljati i okolna braća, da svečanost bude obća. Svim nam treba pomoći Krestove, a mladež, ta uzdanica naša, zar da se ona otudji vjeri Krestovoj!? Nemojmo toga dopustiti, nego složno braće svećenici i učitelji, posvetimo

povjerenu nam mladež oničinskom Srcu Isusu Boga, da nam ju čuva u budućem vijeku, vieku nove borbe, da joj ne bi po nesreći iščupali vjeru, podkopali moral i tako unesrećili za ovaj i drugi svijet. Uzdamo se, jer je Krist uz nas. Naša je borba bila i bit će uvijek borba za istinom; borba za vjeru i dom. Takva nek i u buduće bude, a bit će ovjencana pobjedom predvodi li nas Krist. Prionimo i mi uz bratinsko kolo. Poručimo po arke u sestara milosrdnica u Zagrebu, dajmo djeci podpisati i saberimo onaj mali milodar, što tko može, da udieli i to pošljimo u Zagreb. Uz to mladež sto ljepše pripravimo, naručimo im knjižica „Slavlje Hrv. omladine“ (koje se prodaju po 6 silira) jer će u njima naći oduševljenja svako pošteno srce. Možemo pred tim držati redovnu pobožnost, da se mlada srca dostojno pripreve. Obilnih naputaka o tom ima u svih listovih koji zastupaju našelno Bogoslov.

Društvene:

„Hrvatska čitaonica“ u sv. Petru u Šumi obdržavali će u nedjelju dne 17. t. m. u 4 po podne u vlastitih prostorijah svoju redovitu glavnu skupštinu sa sljedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor novoga odbora.
5. Možebitni ini predlozi.

Gospodarske:

Držimo gnoj (djubre) daleko od kuće. U nekih selih naše Istre viditi češ svako doba godine gnoja uz same ljudske stanovine. Taj neliepi običaj valja ukinuti i radi tjelesnog zdravlja i radi nečistoće mjesta. U tom pogledu čitamo u jednom hrvatskom listu zanimivu poduku hrvatskim seljakom, pak ju i mi našim seljakom u Istri dajemo na znanje i uvaženje:

Bolje je, vele naši seljaci, da nestane sela nego u selu običaja. I doista to dobro vele, ako je običaj hvale vriedan; pošto ja dobro znam, da su dobri običaji našeg naroda njemu i koristili, jednako znam, da će ovi dobri običaji, ako se ikada njemu počne ništiti hljeb nauka njegovim vlastitim jezikom, postati najstalniji temelj, na komu će se lahko uzdignuti zgrada krasnog njegovog duhovnog te i gospodarskog preporeda.

Znam dobro, da se naši seljaci diče i ponose kad imadu pokraj kuće mnoštvo gnoja, ali držim da se oni jednako mogu s njim ponositi i ako ga odmaknu od kućnih vrata. Pa mi se ne da ni vjerovati, da ta blizina kućnim vratom gnoj umnožava, suviše ga mnogo kvari jer i pseto i kokoš što sve najviše boravi blizu kuće, njega raznosi. Nek je gnoj najpoglavitije za težaka, nek je u njemu seljačko zlato, ono se ne će ni bolje uzdržati, ni brže u biser pretvoriti, tim samo, što ga težak uvijek očima svojim gleda.

Koliko je držanje gnoja blizu kućnih vrata škodljivo zdravlju naših težaka, koje često vidimo, gdje pred kućom u velikom broju sjede, to svjedoče njihovi žuti obrazi, posljedak čestih njihovih glavobolja, groznice, prouzrokovanih upjenim isparivanjem iz onog gnoja. Pa kad je tim poznat uzrok jednoj nevolji tako obćenitoj, za što da se ono ne ukloni? Naši seljaci u selu ne imadu ni vidara ni ljekara: tko su njima u isto doba i vidari i ljekari, to su jedini njihove svećenici i, gdje ima, narodni učitelji. Neka ustanu svi težaci jednog sela na obranu svojih starih običaja; neka zaokupe svi jednoglasno: „bolje je da nestane sela, nego u selu običaja“, neka je istna trista puta da je: „jače selo od medjeda“, ja uzprkos svemu tome ostajem uvjeren, da ne imade zastarjela, loša, običaja, koji se nebi dao ukinuti postojanim, opreznim i ljubeznim nastojanjem jednoga uglednoga svećenika i jednoga rečna učitelja. Kao sve ostale svakovrstne duhovne i stvarne probitke

našega seljačkog naroda, tako i ovaj zdravstvom o neumjesnosti gnojišta pod nosom, ja tople preporučam svim prirodni dobroćinociama njegovim. Plaću pak za takovo nastojanje, ako im ja nejačim ni otkuda, to jačim iz samoga domoljubnoga i dobrog djela njihova, koju će naći u skrovitosti srca svoga. „B.“

Raznji prinosi

„Bratovštini hrv. ljudi u Istri“ pristupio kao član utemeljitelj sa svotom od 50 K g. mladomnik Ivan Flego na uspomenu njegove mlade mise. Posojilnica u Kopru pripočuje, da je glavna skupština iste zaključila, da od čistoga dobitka za god. 1899 podijeli „Bratovštini“ iznos od 50 K. Živili darovateljji!

Prinosi podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu. Gg. L. K. Cetinski, kap. N. Butjelić, Miho Bielić, Pero Karlović, Ivan Štuk, Božo T..., Štjop Dobinović, Ante Bogdanović, Božo Pavlović, Gjuro Vučković — Trst po K 5; Vjekoslav Kaucky K 6; Ivančević Filip — Trst K 5; Antonac Ante šum. činov. — Pazin za jedan arančik K 1; Sabrano u krčmi Stranića K — 60; Učiji Josip Bogoslov, Matika Josip, Rutar Hilarij, Rutar dr. Ante, Frankola Franjo, Matejčić Martin, Mandić Josip, Orbančić Josip proš., dr. Šime Kurelić — Pazin po K 2; Šironić Ante Trzvič K 2, Frankola Franjo za jedan sandučić K 2, za prodane žigice K 4-80, M. C. za jedno ravnalo K — 20.

Prinosi „Dječkom pripomoćnom društvu u Pazinu“ tekom mjeseca svibnja o. g.

a) utemeljitelji: Posojilnica in Hranilnica — Kopar K 200; N. N. — Gorica K 30; gg. Orbančić Josip proš. — Pazin K 25; Kropček Stjepan župnik — Stari Pazin K 20; Frankola Franjo — Pazin K 10;

b) redoviti: Učiteljski zbor kr. realne gimnazije — Zagreb K 22; Zbor duhovne hrvatske mladeži — Gorica K 10;

c) mjesecni: gg. Matejčić Franjo — Pazin K 40; Stanger dr. Andrija — Volosko K 10; Grsković Mate — Trst, Zamlić Vinko dekan, Tomičić Viktor, Jančić dr. Konrad — Volosko po K 8; Poščić dr. Ivan — Volosko K 2; Matika Josip — Pazin K 1;

d) podupirajući i darovateljji: Istarska Posojilnica Pula Podružnica — Pazin K 400; Sabrano prigodom mlade mise Flego Josipa — Štrped K 140-02; Jadranska Vila — Sušak čisti ostatak priredjene zabave K 66; gg. Vučković Gjuro — Trst K 40; Magdić dr. Petar — Varaždin sabranih među prijateljji, Trinajstić dr. Mate — Buzet, sabranih prigodom kršćenja kćere mu Nadinke po K 30; Vu-

kelić Marija sabrala u Gospiću, sabrana imendan Velč. g. Ivana Gabričića župnika — Gračišće po K 22; Zigante Ivan kap. darovio lamburaški zbor — Gorica, Ružić Luj — Beč po K 20; Nekoji članovi hrv. čitaonice — Buzet mjestovjencu na lies pok. Zorke Koraca K 15; Orbančić Josip proš. — Pazin K 10; Laginja dr. Matko — Pula na uspomenu prve sv. mise g. Flego Josipa K 10; Tomičić Viktor — Volosko K 8; Uprava „Naše Sloge“ — Pula K 6-20; Ribić Josip — Varaždin K 6; Gortan Josip bogoslov sabrao kod g. župnika u Zminju, Defar Šime — Tinjan sabrao, za prodani tajlar prigodom prve sv. mise Izana Flego po K 4; Gabričić Ivan župnik — Gračišće K 2; Orbančić Josip — Pazin, Flinski — Pula po K 1;

e) prvih pet kruna darovateljji su: gg. Sila Jakov kateket, Sila Franjo koperat. — Trst, N. N. — Pazin, Gabričić Ivan župnik — Gračišće. Plemenitim darovateljjem najsrdačnije zahvaljuje se Odbor.

Broj 2036.

Natječaj!

U smislu zaključka občinskog zastupstva od 11. junija 1900. razpisuje se mjesto

občinskoga blagajnika

sa plaćom godišnjih K 1200, plativom u mjesečnih antecipatnih obročih, koja će se i povisiti za slučaj dokazane sposobnosti.

Imenovani ima položiti jamčevinu u gotovom ili u javnih papirih u iznosu godišnje plaće ili založiti na prvom mjestu nepokretnine dvaput toliko vrijedne.

Molitelji imaju dokazati neporočnost, **podpunu sposobnost u blagajničkih poslovih** u hrvatskom kao uređovnom jeziku.

Prednost dati će se onomu, koji se izkaže, da je jurve u istom svojstvu služio ili služiti.

Molbe neka se dostave podpisatom do 30. junija o. g.

Občinsko poglavarstvo.

Kastav, 12. junija 1900.

Občinski glavar: **Jelušić.**

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu,

koja će se držati

u kući družbe sv. Cirila i Metoda na Livada h

na 25. junija 1900.

u 4 ure poslije podne.

Dnevni red:

1. Izvješće odbora.
2. Izvješće nadzorništa.
3. Potvrda računa za god. 1899.
4. Izbor upravnog odbora za 3 godine.
5. O podupiranju dječskog pripomoćnog društva u Pazinu.
6. I ni predlozi.

U posljednjih 8 dana prosto je svakomu pregledati račune, izložene u društvenoj sobi.

Oprtaljsko društvo za štednju i zajmove.

Livade, 10. junija 1900.